

BRON: De Tijd, 28 juli 1890

KERKNIEUWS.

De nieuwe St. Lambertuskerk te Hengelo (O.)

Binnen eenige dagen viert het katholieke Hengelo een schoon feest.

De nieuwe kerk is voltooid! De laatste steigers zijn weggebroken; de gewelven beschilderd: de hooge ramen in de zijbeuken prikken met veel kleurig grisaille. Niets ontbreekt meer aan de hooge hallenkerk dan dat de hand en het woord van Utrechts doorluchtigen kerkvoogd haar stempelen tot een Huis van God; en die wijding zal haar den 29° a. s. geschonken worden.

De grootsche bouw heeft een treffende geschiedenis achter zich.

Vóór 14 jaren stond op een gedeelte van de plek, die nu de nieuwe tempel beslaat, een armoedige waterstaatskerk, veel te klein voor het steeds toenemend getal der geloovigen, veel te nietig ook voor hun warm godsdienstig gemoed.

De geloovigen waren voor 90 pCt fabriekarbeiders of kleine ambachtslieden en neringdoenden, en de overige 10 pCt mochten, op een enkele uitzondering na, niet bemiddeld heeten. In kas was zelfs geen dun laagje zilver, om den bodem te bedekken.

„Geen nood”, dacht de herder, die zijn schapen kende, „wij zullen met een penning-vereeniging beginnen.” Vijftien knapen gingen wekelijks huis aan huis een offertje vragen, en blijmoedig zonderden ouders en kinderen een kleinigheid van hun weekloon af als bijdrage voor het nieuwe Godshuis.

Toen dit zeven jaar geduurd had, werd een aanzienlijk terrein aangekocht, dat — in verbinding met een ander, waarvan de aankoop later zou volgen, — groot genoeg was, om een waardigen tempel te dragen. De bankenhuur was gestegen tot het hooge cijfer van bijna *f* 6000; hierin vond de herder reden om de penning-vereeniging voorloopig te staken.

Na drie jaar geleden evenwel deed de pastoor opnieuw een beroep op de edelmoedigheid van zijn gemeentenaren, en ofschoon zij dat jaar nog *f* 1000 meer voor de banken betaalden — in de volgende twee jaren klom het cijfer zelfs tot ruim *f* 8000 — brachten zij den pastoor *f* 10,000 extra in klinkende munt aan huis.

Het was in die dagen geregeld avondzitting aan de pastorie. Een halfuur nadat de fabriek was stop gezet, kwamen ze aandragen, de een met een goud tientje, de ander met een bankje van *f* 25, een derde met een briefje van *f* 100, enz., — ieder gewoonlijk met vijf maal meer dan men berekend had.

De pastoor begon te cijferen en zag met voldoening dat de fundamenten gelegd konden worden. Altijd van een kerk *zonder toren!*

„Met uw verlof,” riep het volk, „waarom de toren niet?”

„Omdat daarmee *f* 18,000 gemoeid zijn”.

„Is het anders niets” luidde het antwoord. „Die zullen we wel bijpassen.”

En het volk bleef weder borg voor *f* 6000 drie jaar lang; en maand op maand vloeyde er zóóveel goud uit de beurzen dier arbeiders en kleine neringdoende lieden, dat de metselaar de eene steenlaag op de andere kon leggen, totdat eindelijk Hengelo het kruis 300 voet hoog in de lucht zag verrijzen.

Ter zelfde tijd kwam nog jaarlijks f 1500 binnen aan giften onder de heilige diensten, zoodat de hengelosche Katholieken — de eerste f 10,000 buiten rekening gelaten — nog weldra drie jaren achtereen niet minder dan f 18,000 jaarlijks hebben bijgedragen.

Dit was nog niet genoeg voor den edelmoedigen geest der bevolking.

Toen de bouw van het voorportaal een paar meter boven den grond gevorderd was, meenden eenige jongelieden dat een beeld van Hengelo's patroon vóór in den gevel een bijzonder goede uitwerking zou hebben [onleesbaar] f 300 bijeengebracht.

De meisjes legden op haar beurt een extra-spaarpenning ter zijde. Spoedig volgde een bestelling van twee geschilderde ramen, elk van f 400.

Langs anderen weg kreeg de kapel van Sint-Jozef de haar passende versiering, weder twee kostbare ramen.

Voor de vensters van het priesterkoor waren er twee aan bod. De zaak werd aldus geregeld, dat de een het glas voor zijn rekening nam — een geschenk van niet minder dan f 3600 — en de ander voor een prachtigen parketvloer zou zorgen.

In weinig maanden tijds was men zoo ver gevorderd, dat de gansche kerk van gebrand glas zou worden voorzien, hing een zware nieuwe klok in den hoogen toren, waren gewelven en muren gepolychromeerd en tal van meubelen besteld!

En aldus is het geschied, dat een gemeente van nog geen 700 huisgezinnen, voor het meerendeel behoorende tot den fabrieks-arbeidersstand, den heer Te Riele, van Deventer, kon opdragen, een schoone imitatie van de munstersche *Ueberwasserkirche* over te planten op hollandschen bodem, al gingen met den aankoop van terreinen, met den bouw en de versiering tot op dit oogenblik niet minder dan f 170,000 gemoeid!

Een heerlijk bewijs voorwaar van hetgeen eendrachtige samenwerking vermag, waar edele geestdrift de harten ontvlamt! Want het is wel dáaraan uitsluitend te danken, dat de toren van Sint-Lambertus zoo fier het twentsche landschap overschouwt.

Zag Paus Innocentius eenmaal de waggelende kerk Gods in stand gehouden door de hand van heilige mannen, Franciscus en Dominicus — van Hengelo's kerk kan men getuigen, dat zij *staat*: door de hand van *al* haar geloovigen. Zij rust niet zoozeer op het bankpapier van den rijke, maar vooral op de dubbeltjes en kwartjes van den arbeider, op de spaarpenningen der eenvoudige dienstbode, op den onbekrompen steun van jong en oud. Als de moeder voor haar gezin bijdroeg, dan telde zij het kind in de wieg mede, opdat ook over diens hoofd de zegen Gods zou afdalen.

Wie wenscht de vrome moeder niet toe, dat haar bede vervuld worde?...

Wie juicht niet van harte met ons mede: *Heil den Katholieken van Hengelo!* (1)

(1) Wat wij gezegd hebben over de aanzienlijke giften der hengelooscho arbeiders, mag bij menigeen wel groote bevreemding gewekt hebben. Waar vindt men veel fabriekarbeiders, die f 600, f 1000 en meer nog op zij weten te leggen? Dat dit in Hengelo voorkomt, is, naar ik meen, hoofdzakelijk te danken aan de schrandere humaniteit van den heer Stork, die èn door zijn *participatie-systeem* èn door zijn *spaarbank* (5 pCt) van zijn beste arbeiders (als ik zoo zeggen mag) kleine kapitalisten weet to maken. Een zaak van buitengewoon sociale beteekenis! *De fabriek, die den middelstand decimeert, brengt hem terug langs een anderen weg.*